

II. správa SNB

Analytický odbor

CB-0077/131/03-89

V Praze dne 3.7.1989

Výtisk číslo: 1

Počet příloh: 9

Denní situační zpráva č. 131/89 ze dne 3. července 1989.

K bodu 2a):

K bodu 2b):

K bodu 3): 1

K bodu 4): 2, 3, 4

Náčelník II. správy SNB

plk. PhDr. *Karel Vykypěl* VYKYPĚL

Výtisk číslo: 2

Počet listů: 2

K bodu 3)

Rozdělovník č. 1

V souvislosti s přípravou voleb výboru ROH ve Fyzikálním ústavu ČSAV se aktivizovaly protispolečenské síly, které navrhuji na funkci předsedy CZV ROH RNDr. Ladislava TRLIFAJE DrSc., nar. 8.6.1925, vědecký pracovník teoretického oddělení FZÚ ČSAV, bytem Praha 8, Čimická 79, vyloučen z KSČ v roce 1970.

RNDr. TRLIFAJ byl na funkci navržen pěti odborovými úseky v ústavu a jeho kandidatura je podporována zejména těmito vědeckými pracovníky: p. f. BOHÁČEK Pavel, nar. 22.6.1940, v krizových letech prosazoval linii nezávislých odborů; RNDr. CHÝLA Jiří, nar. 4.5.1948, bezpartijní; MOHL Václav, nar. 14.5.1942, bezpartijní; RNDr. ROHLENA Karel, nar. 27.7.1941, bezpartijní; RNDr. DVOŘÁK Vladimír, nar. 16.2.1934, bezpartijní; p. f. DVOŘÁK Jiří, nar. 22.5.1941, bezpartijní.

Jedná se o osoby, které byly do současné doby ve vztahu k činnosti ROH zcela pasivní a které signovaly dopis odsuzující zásahy bezpečnosti v lednu 1989. Dr. TRLIFAJE navrhuji do funkce jako určitý "symbol".

Podle dosud neproověřeného poznatku se Dr. TRLIFAJ při své služební cestě do Švédska, kterou uskutečnil ve dnech 7.-15.6. 1989 setkal s čs. emigrantem JANOUCHEM.

Další poznatek byl získán o styku výše jmenovaných osob s bývalým pracovníkem Fyzikálního ústavu ČSAV, signatářem CHARTY 77, RŮŽIČKOU Tomášem, nar. 8.12.1937, který je v současné době zaměstnán v ZPA Košíře.

Na konferenci odborových úseků ROH dne 28.6.1989 byly ze strany skupiny osob vznášeny námitky proti volebnímu řádu ROH a Dr. TRLIFAJ byl navržen jako jeden z kandidátů na předsedu CZV ROH. Volby se mají uskutečnit 29.11.1989.

O situaci je informován ředitel Fyzikálního ústavu ČSAV prof. Dr. TRÍSKA a místopředseda ČSAV akademik KUBÍK.

Poznatek byl získán 22. 6. 1989 Pramenem č.1, je hodnocen jako pravdivý a je ho možno využít v informačním toku FMV.

1. 006

ARCHIV BEZPEČNOSTI

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 3 zák. 312/2005 Sb.

HOŠŤEK

Výtisk číslo:

Počet listů : 4

K bodu 4)

Rozdělovník č.1

Pozornost komunistů i nestraníků na Federálním ministerstvu zahraničních věcí byla v uplynulých dnech zaměřena na průběh a závěry 14. plenárního zasedání ÚV KSČ a na zasedání Federálního shromáždění. V oblasti zabezpečování vědecko-technického pokroku v našem průmyslu převládá kritika pomalosti zvyšování technické úrovně naší výroby. Je poukazováno na to, že rozdíl mezi světovou špičkou a naší výrobou, místo, aby se zmenšoval, se dále rozšiřuje. Přestavba v tomto směru zatím konkrétní znatelnější pokrok nepřinesla. Zaostávání ČSSR za vyspělým světem se zrychlilo nejvíce v posledních několika letech, ale řešení se hledá až nyní, když předchozí řešení se ukázala málo účinná.

Převládá názor, že volně směnitelné devizové prostředky nebyly a dosud nejsou využívány hospodárně a účelně. Příliš velké částky se vydávají na vysílání častých početných delegací do zahraničí, na desítky tisíc různých služebních cest, z nichž ne všechny jsou účelné a jejich délka limitovaná skutečnými potřebami.

Je rovněž kritizován dovoz drahého luxusního zboží, který je zdůvodňován potřebou odčerpat nadbytečnou kupní sílu obyvatelstva, ale ve skutečnosti jde o zásobování už vytvořené vrstvy soc. zbohatlíků, z nichž velká část zbohatla z nepoctivých zdrojů

(rozkrádání soc. majetku, okrádání spotřebitelů i soc. organizací, veksláctví a pašeráctví, zneužívání funkcí k získávání neoprávněného majetkového prospěchu, přijímání úplatků, předražené melouchaření ve velkém, získávání černých provizí v zahraničně-obchodní činnosti a pod.). Nezanedbatelná část devizových prostředků je vynakládána na nákupy zboží v nesocialistických zemích, které je určeno vládním prodejnám. Takovéto užití deviz podle všeobecného názoru nemůže ozdravit naši ekonomiku, ani zvýšit technickou úroveň výroby a kvalitu výrobků.

Z diskusních příspěvků, kritičtějších než na dřívějších zasedáních ÚV KSČ mj. zaujalo pozornost lidí vystoupení s. GERLEHO a s. BILAKA, kteří když byli ve funkcích mohli věci pozitivně ovlivňovat. Se s. GERLEM je spojován relativní "úpadek" našeho automobilového průmyslu a problémy v jiných oblastech strojírenství a se s. BILAKEM je spojováno upřednostňování investic, mnohdy neefektivních a v některých případech zbytečných na Slovensku.

Přes tyto náhodně vybrané kritické připomínky straníci i ne-straníci podporují proces přestavby a za socialismus nechtějí pro jeho základní sociální jistoty žádnou jinou alternativu. Odstrašujícím příkladem v tomto směru působí neutěšená hospodářská situace a postupující politická destabilizace v Maďarsku a v Polsku.

Kladně, až na výjimky, je oceňována zpráva s. ADAMCE ve Federálním shromáždění 20.6.1989 o hospodářské situaci a dalších úkolech a vystoupení s. URBANA k návrhu zákona o plánování.

Všeobecně pracovníci Federálního ministerstva zahrani. věcí očekávali větší kádrové změny. Přesunutí některých členů vlády do čela jiných ministerstev v poměrně krátké době (ss. Juliš, Hrivňák, Žák) je považováno za projev dlouhodobé bezkonceptnosti práce vedení strany a jde jen o přechodnou improvizaci.

Jmenování s. B. URBANA I. místopředsedou vlády (bez odpovědnosti za SPK) je pracovníky chápáno za zavedení praxe jakéhosi "kolektivního" předsedy vlády (ss. ADAMEC a URBAN) a předzvěst toho, že s. URBAN bude v budoucnu postaven do čela vlády.

Rozšíření počtu místopředsedů vlád a tajemníků ÚV KSČ je pokládáno za opatření, které je v rozporu s vyhlášenou linií snižování státního a stranického aparátu a je často zneužíváno k tvrzení, že vedení strany to s omezováním těchto aparátů vlastně nemíní vážně (rozpor mezi slovy a činy).

Jmenování dosavadního I. náměstka ministra zahraničního obchodu s. ing. Ladislava VODRÁŽKY do funkce místopředsedy vlády ČSSR a jeho pověření vedením federálního ministerstva hutnictví, strojírenství a elektrotechniky je pracovníky FMZV hodnoceno pozitivně, protože s. VODRÁŽKA je považován za seriózního, vyrovnaného, pracovitého a zkušeného funkcionáře.

Hodně lidí věří tvrzení Svobodné Evropy, že hodnocení hospodářské situace v ČSSR, které provedl s. ADAMEC na zasedání Federálního shromáždění je vlastně hodnocením, které nebylo dovoleno přednést s. ŠTROUGALOVÍ, než byl zproštěn funkce předsedy vlády - s určitými modifikacemi směrem ke kladnějšímu hodnocení, než které měl připraveno s. ŠTROUGAL.

Ze zahraničně politické oblasti bylo v popředí zájmu zasedání sjezdu lidových poslanců v SSSR a návštěva s. GORBAČOVA v NSR. Kladně je hodnocen i pokrok a optimistické perspektivy v oblasti odzbrojovacího procesu opírajícího se jak o konstruktivní návrhy SSSR, tak o poslední návrhy prezidenta Busche a kancléře Kohla.

Členům strany, ale i některým nestraníkům dělá starosti vývoj v MLR a PLR a v této souvislosti i osud RVHP, která by po přestavbě měla plnit stejně ekonomicky pozitivní úlohu jako EHS plní v západní Evropě.

Poznatek byl získán v průběhu druhé poloviny měsíce června Pramenem č. 3, je hodnocen jako seriózní a je možno jej využít v informačním toku FMV.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH ZPRÁV
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 57 odst. 3 zák. č. 42/2005 Sb.

Výtisk číslo: 2

Počet listů : 1

K bodu 4)

Rozdělovník č.1

Profesor Václav BERAN ze Stavební fakulty ČVUT Praha hodnotí 14. zasedání ÚV KSČ k VTR jako zasedání, které je v řadě mnohých - nic neřešících. Ukázalo prý v plné nahotě dlouhodobou neschopnost vlády a KSČ řešit v Československu proces vědeckotechnického rozvoje.

O VTR se již 2x jednalo před několika roky a výsledek je mizivý. V té souvislosti kritizoval nedostatečnou výslednost činnosti Prognostického a ekonomického ústavu ČSAV a Státní plánovací komise. Hovořil o tom, že je zapotřebí, aby profesori a docenti ze Stavební fakulty více jezdili na stáže a studijní pobyty do KS, hlavně do NSR a USA. Vyslovil názor, že stážisté ze socialistických a rozvojových zemí jsou pro Stavební fakultu a ČSSR vůbec jen finanční a časovou přítěží, protože jejich úroveň znalostí při příchodu na fakultu není ani na úrovni průměrného žáka naší střední školy, ač by to měli být jejich národními ministerstvy školství vybraní premianté. ČSSR by stážisty z těchto zemí nemělo přijímat, protože nejsou pro nás žádným přínosem.

Poznatek byl získán dne 19.6.1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako seriózně přenesený, je možno ho využít v informačním toku FMV.

1. odd.

Výtisk číslo: 4

Počet listů : 442/2005 Sb.

K bodu 4)

Rozdělovník č.1

Generální ředitel firmy SIMPRO (SFRJ) TOMIČ, člen ÚV Svazu komunistů Jugoslávie uvedl, že ÚV Svazu komunistů SFRJ pečlivě sleduje vývoj v social. zemích především v SSSR a ČSSR, kde probíhá "silná reforma - přestavba společnosti". Dle jeho názoru je bolestí všech socialistických zemí spolupráce v rámci RVHP, která měla být řešena současně v social. zemích a postupy v přestavbě měly být koordinovány. Dle jeho vyjádření nelze v nastávajících letech počítat se seriózní spoluprací s MLR. Pokud je mu známo je MLR na přechodu k buržoazně liberálnímu státu, a situace v MLR bude složitá i pokud se týká národnostní otázky tj. otázky Maďarů na území sousedních států včetně ČSSR. K problematice Polska se postavil vyhýbavě bez konkrétních názorů.

Mimo uvedeného byl jeho zájem upřen i na postavení Státní plánovací komise v procesu přestavby. Zajímal se o to, zda bude tento orgán zachován, jaké bude mít kompetence v nových strukturách a zda bude SPK sloučena se Státní komisí pro vědecko-technický a investiční rozvoj a Federálním statistickým úřadem. Po odpovědi, že tyto otázky se zkoumají a že úloha centrálního řízení ekonomiky je jedinou cestou a základní zásadou socialistického státu odpověděl, že tuto otázku pokládá z důvodu, že podnikatelé západních států, včetně USA, mají vážné obavy z bezpečnosti podnikat v ČSSR. Soustavně jim není jasné proč stát

souhlasil se založením státních podniků, které nejsou solventní. Uvedl, že "vlna", která směřovala k zakládání společných podniků se socialistickými státy ochabla a tato forma podnikání je v západních zemích pokládána za riskantní.

Poznatek byl získán 26.5.1989 Pramenem č.1, je hodnocen jako seriózně přenesený a je jej možno využít v informačním toku FMV.

1. odt

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍHO
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1.1.2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák.

Výtisk číslo: 1

Počet listů: 2

K bodu 3)

Rozdělovník č. 1

V souvislosti s přípravou voleb výboru ROH ve Fyzikálním ústavu ČSAV se aktivizovaly protispoločenské síly, které navrhují na funkci předsedy CZV ROH RNDr. Ladislava TRLIFAJE DrSc., nar. 8.6.1925, vědecký pracovník teoretického oddělení FZÚ ČSAV, bytem Praha 8, Čimická 79, vyloučen z KSČ v roce 1970.

RNDr. TRLIFAJ byl na funkci navržen pěti odborovými úseky v ústavu a jeho kandidatura je podporována zejména těmito vědeckými pracovníky: p. f. DOHÁČEK Pavel, nar. 22.6.1940, v krizových letech prosazoval linii nezávislých odborů; RNDr. CHÝLA Jiří, nar. 4.5.1948, bezpartijní; MOHL Václav, nar. 14.5.1942, bezpartijní; RNDr. ROHLENA Karel, nar. 27.7.1941, bezpartijní; RNDr. DVOŘÁK Vladimír, nar. 16.2.1934, bezpartijní; p. f. DVOŘÁK Jiří, nar. 22.5.1941, bezpartijní.

Jedná se o osoby, které byly do současné doby ve vztahu k činnosti ROH zcela pasivní a které signovaly dopis odsuzující zásahy bezpečnosti v lednu 1989. Dr. TRLIFAJE navrhuje do funkce jako určitý "symbol".

Podle dosud neprověřeného poznatku se Dr. TRLIFAJ při s služební cestě do Švédska, kterou uskutečnil ve dnech 7.-15. 1989 setkal s čs. emigrantem JANOUCHEM.

Další poznatek byl získán o styku výše jmenovaných osob s bývalým pracovníkem Fyzikálního ústavu ČSAV, signatářem CHARTY 77, RÁŽIČKOU Tomášem, nar. 8.12.1937, který je v současné době zaměstnán v ZPA Košice.

Na konferenci odborových úseků ROH dne 28.6.1989 byly ze strany skupiny osob vznášeny námitky proti volebnímu řádu ROH a Dr. TRLIFAJ byl navržen jako jeden z kandidátů na předsedu SZV ROH. Volby se mají uskutečnit 29.11.1989.

O situaci je informován ředitel Fyzikálního ústavu ČSAV prof. Dr. TRÍSKA a místopředseda ČSAV akademik KUBÍK.

Poznatek byl získán 22. 6. 1989 Pramenem č.1, je hodnocen jako pravdivý a je ho možno využít v informačním toku FMV.

Výtisk číslo: ✓

Počet listů : 4

K bodu 4)

Rozdělovník č.1

Pozornost komunistů i nestraníků na Federálním ministerstvu zahraničních věcí byla v uplynulých dnech zaměřena na průběh a závěry 14. plenárního zasedání ÚV KSČ a na zasedání Federálního shromáždění. V oblasti zabezpečování vědecko-technického pokroku v našem průmyslu převládá kritika pomalosti zvyšování technické úrovně naší výroby. Je poukazováno na to, že rozdíl mezi světovou špičkou a naší výrobou, místo, aby se zmenšoval, se dále rozšiřuje. Přestavba v tomto směru zatím konkrétní znatelnější pokrok nepřinesla. Zaostávání ČSSR za vyspělým světem se zrychlilo nejvíce v posledních několika letech, ale řešení se hledá až nyní, když předchozí řešení se ukázala málo účinná.

Převládá názor, že volně směnitelné devizové prostředky nebyly a dosud nejsou využívány hospodárně a účelně. Příliš velké částky se vydávají na vysílání častých početných delegací do zahraničí, na desítky tisíc různých služebních cest, z nichž ne všechny jsou účelné a jejich délka limitovaná skutečnými potřebami.

Je rovněž kritizován dovoz drahého luxusního zboží, který je zdůvodňován potřebou odčerpat nadbytečnou kupní sílu obyvatelstva, ale ve skutečnosti jde o zásobování už vytvořené vrstvy soc. zbohatlíků, z nichž velká část zbohatla z nepoctivých zdrojů

(rozkrádání soc. majetku, okrádání spotřebitelů i soc. organizací, veksláctví a pašeráctví, zneužívání funkcí k získávání neoprávněného majetkového prospěchu, přijímání úplatků, předražené melouchaření ve velkém, získávání černých provizí v zahraničně-obchodní činnosti a pod.). Nezanedbatelná část devizových prostředků je vynakládána na nákupy zboží v nesocialistických zemích, které je určeno vládním prodejnám. Takovéto užití deviz podle všeobecného názoru nemůže ozdravit naši ekonomiku, ani zvýšit technickou úroveň výroby a kvalitu výrobků.

Z diskusních příspěvků, kritičtějších než na dřívějších zasedáních ÚV KSČ mj. zaujalo pozornost lidí vystoupení s. GERLEHO a s. BILAKA, kteří když byli ve funkcích mohli věci pozitivně ovlivňovat. Se s. GERLEM je spojován relativní "úpadek" našeho automobilového průmyslu a problémy v jiných oblastech strojírenství a se s. BILAKEM je spojováno upřednostňování investic, mnohdy neefektivních a v některých případech zbytečných na Slovensku.

Přes tyto náhodně vybrané kritické připomínky straníci i ne-straníci podporují proces přestavby a za socialismus nechtějí pro jeho základní sociální jistoty žádnou jinou alternativu. Odstrašujícím příkladem v tomto směru působí neutěšená hospodářská situace a postupující politická destabilizace v Maďarsku a v Polsku.

Kladně, až na výjimky, je oceňována zpráva s. ADAMCE ve Federálním shromáždění 20.6.1989 o hospodářské situaci a dalších úkolech a vystoupení s. URBANA k návrhu zákona o plánování.

Všeobecně pracovníci Federálního ministerstva zahran. věcí očekávali větší kádrové změny. Přesunutí některých členů vlády do čela jiných ministerstev v poměrně krátké době (ss. Juliš, Hrivňák, Žák) je považováno za projev dlouhodobé bezkonceptnosti práce vedení strany a jde jen o přechodnou improvizaci.

Jmenování s. B. URBANA I. místopředsedou vlády (bez odpovědnosti za SPK) je pracovníky chápáno za zavedení praxe jakéhosi "kolektivního" předsedy vlády (ss. ADAMEC a URBAN) a předzvěst toho, že s. URBAN bude v budoucnu postaven do čela vlády.

Rozšíření počtu místopředsedů vlád a tajemníků ÚV KSČ je pokládáno za opatření, které je v rozporu s vyhlášenou linií snižování státního a stranického aparátu a je často zneužíváno k tvrzení, že vedení strany to s omezováním těchto aparátů vlastně nemíni vážně (rozpor mezi slovy a činy).

Jmenování dosavadního I. náměstka ministra zahraničního obchodu s. ing. Ladislava VODRÁŽKY do funkce místopředsedy vlády ČSSR a jeho pověření vedením federálního ministerstva hutnictví, strojírenství a elektrotechniky je pracovníky FMZV hodnoceno pozitivně, protože s. VODRÁŽKA je považován za seriózního, vyrovnaného, pracovitého a zkušeného funkcionáře.

Hodně lidí věří tvrzení Svobodné Evropy, že hodnocení hospodářské situace v ČSSR, které provedl s. ADAMEC na zasedání Federálního shromáždění je vlastně hodnocením, které nebylo dovoleno přednést s. ŠTROUGALOVÍ, než byl zproštěn funkce předsedy vlády - s určitými modifikacemi směrem ke kladnějšímu hodnocení, než které měl připraveno s. ŠTROUGAL.

Ze zahraničně politické oblasti bylo v popředí zájmu zasedání sjezdu lidových poslanců v SSSR a návštěva s. GORBAČOVA v NSR. Kladně je hodnocen i pokrok a optimistické perspektivy v oblasti odzbrojovacího procesu opírajícího se jak o konstruktivní návrhy SSSR, tak o poslední návrhy prezidenta Busche a kancléře Kohla.

Členům strany, ale i některým nestraníkům dělá starosti vývoj v MLR a PLR a v této souvislosti i osud RVHP, která by po přestavbě měla plnit stejně ekonomicky pozitivní úlohu jako EHS plní v západní Evropě.

Poznatek byl získán v průběhu druhé poloviny měsíce června Pramenem č. 3, je hodnocen jako seriózní a je možno jej využít v informačním toku FMV.

ARCHIV

BEZPĚČNOSTNÍ

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 180/2005 Sb.

Výtisk číslo:

Počet listů :

K bodu 4)

Rozdělovník č.1

Profesor Václav BERAN ze Stavební fakulty ČVUT Praha hodnotí 14. zasedání ÚV KSČ k VTR jako zasedání, které je v řadě mnohých - nic neřešících. Ukázalo prý v plné nahotě dlouhodobou neschopnost vlády a KSČ řešit v Československu proces vědeckotechnického rozvoje.

O VTR se již 2x jednalo před několika roky a výsledek je mizivý. V té souvislosti kritizoval nedostatečnou výslednost činnosti Prognostického a ekonomického ústavu ČSAV a Státní plánovací komise. Hovořil o tom, že je zapotřebí, aby profesori a docenti ze Stavební fakulty více jezdili na stáže a studijní pobyty do KS, hlavně do NSR a USA. Vyslovil názor, že stážisté ze socialistických a rozvojových zemí jsou pro Stavební fakultu a ČSSR vůbec jen finanční a časovou přítěží, protože jejich úroveň znalostí při příchodu na fakultu není ani na úrovni průměrného žáka naší střední školy, ač by to měli být jejich národními ministerstvy školství vybraní premianté. ČSSR by stážisty z těchto zemí nemělo přijímat, protože nejsou pro nás žádným přínosem.

Poznatek byl získán dne 19.6.1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako seriózně přenesený, je možno ho využít v informačním toku FMV.

Výtisk číslo:

Počet listů :

K bodu 4)Rozdělovník č. 1

Generální ředitel firmy SIMPRO (SFRJ) TOMIČ, člen ÚV Svazu komunistů Jugoslávie uvedl, že ÚV Svazu komunistů SFRJ pečlivě sleduje vývoj v social. zemích především v SSSR a ČSSR, kde probíhá "silná reforma - přestavba společnosti". Dle jeho názoru je bolestí všech socialistických zemí spolupráce v rámci RVHP, která měla být řešena současně v social. zemích a postupy v přestavbě měly být koordinovány. Dle jeho vyjádření nelze v nastávajících letech počítat se seriózní spoluprací s MLR. Pokud je mu známo je MLR na přechodu k buržoazně liberálnímu státu, a situace v MLR bude složitá i pokud se týká národnostní otázky tj. otázky Maďarů na území sousedních států včetně ČSSR. K problematice Polska se postavil vyhýbavě bez konkrétních názorů.

Mimo uvedeného byl jeho zájem upřen i na postavení Státní plánovací komise v procesu přestavby. Zajímal se o to, zda bude tento orgán zachován, jaké bude mít kompetence v nových strukturách a zda bude SPK sloučena se Státní komisí pro vědecko-technický a investiční rozvoj a Federálním statistickým úřadem. Po odpovědi, že tyto otázky se zkoumají a že úloha centrálního řízení ekonomiky je jedinou cestou a základní zásadou socialistického státu odpověděl, že tuto otázku pokládá z důvodu, že podnikatelé západních států, včetně USA, mají vážné obavy z bezpečnosti podnikat v ČSSR. Soustavně jim není jasné proč stát

souhlasil se založením státních podniků, které nejsou solventní. Uvedl, že "vlna", která směřovala k zakládání společných podniků se socialistickými státy ochabla a tato forma podnikání je v západních zemích pokládána za riskantní.

Poznatek byl získán 26.5.1989 Pramenem č.1, je hodnocen jako seriózně přenesený a je jej možno využít v informačním toku FMV.